

MAGYAR ÉPÍTŐ MŰVÉSZET

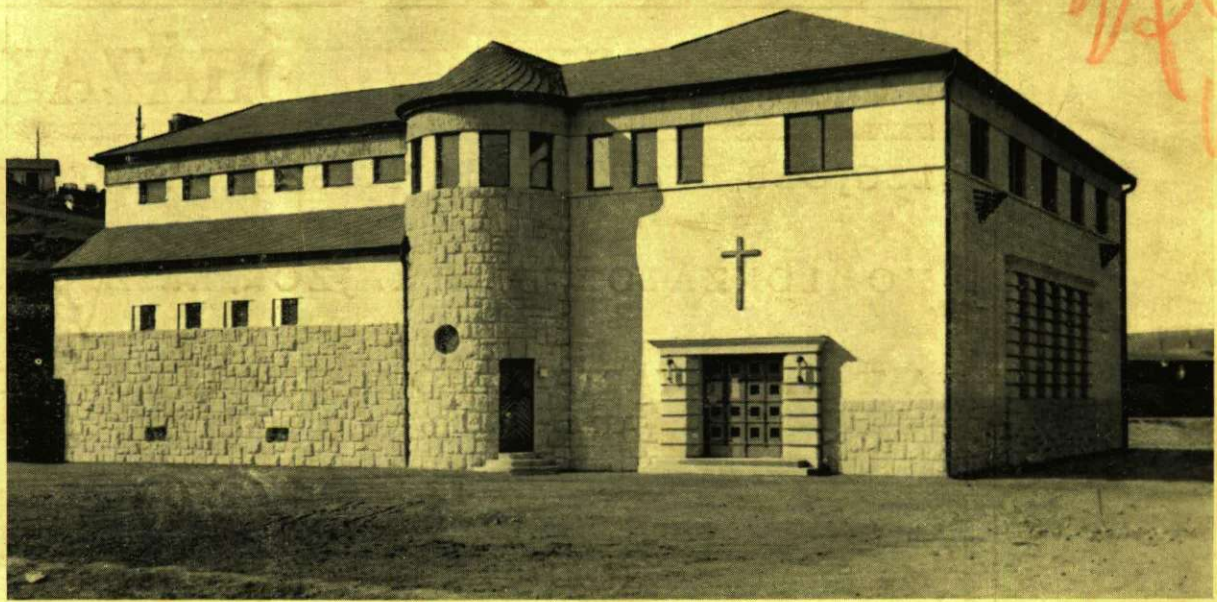
1-52084
1934

XXXIV. 1-2.

BUDAPESTI KIR. DEKÁNIAI HATÓSÁG
1934. MÁRC. 1. D.
ÁTVETTE

184.

270
11

XXXIV ÉVF 1-2. SZÁM

PRINTED IN HUNGARY
BY THE
MAGYAR ÉPÍTŐ
MŰVÉSZETEK
36 371-199

MAGYAR ÉPÍTŐ 1934 MŰVÉSZET

FŐSZERKESZTŐ: FÜHRER MIKLÓS
SZERKESZTŐ: VITÉZ IRSY LÁSZLÓ

MEGJELENIK HAVONKÉNT • ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE 20 P • EGYES SZÁM ÁRA 5 P
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV., MOLNÁR-U. 53. • TELEFON: 842-60

M U N K A T Á R S A K
ALMÁSI BALOGH LÓRÁNT, GYÖRGYI DÉNES, HIKISCH REZSŐ
JANSZKY BÉLA, MÁLNAI BÉLA, THOMÁS ANTAL,
WANNENMACHER FÁBIÁN

EZEN SZÁM TARTALMA:

MÖLLER ISTVÁN: A LEHEL-TÉRI TEMPLOM. DR. FÁBIÁN GÁSPÁR: SZENT MARGIT-RENDHÁZ
ÉS A PROHÁSZKA-TEMPLOM. SÁNDY GYULA: A RÁKOSLIGETI EVANGÉLIKUS TEMPLOM
VITÉZ IRSY LÁSZLÓ: A CSEPELI RÓM. KATH. TEMPLOM. FENNESZ LÁSZLÓ: A SZEGED-MÓRA
VÁROSI RÓM. KATHOLIKUS TEMPLOM. ÁRKAY BERTALAN: A FASORI TEMPLOM. VÁGVECSEI
WELLISCH ANDOR: SVÁBHEGYI VILLA. NEY ÉS STRAUZ: A BENCZUR-UTCAI BÉRHAZ

FÖLDSZINTES LAKÓHÁZAK 1930

LEGJOBB BUDAPESTI ÉPÍTÉSZEK TERVEI SZERINT

HOMLOKZATOK, ALAPRAJZOK, RÉSZLETRAJZOK

A 32 TÁBLÁT TARTALMAZÓ, DÍSZESEN KIÁLLÍTOTT KÖTET
ÁRA 16.— PENGŐ HELYETT

3.— PENGŐ

MEGREDELHETŐ UTÁNVÉTEL KIDÓHIVATALUNKBAN

WITH MISSAL ORNAMENTATION
A LITTLE LATER ARRIVED IN THE MIDDLE OF THE WINDOW

POSNANSZKY ÉS STRELITZ

ASZFALT- ÉS KÁTRÁNY-
VEGYITERMÉK-GYÁRA

Budapest, V. ker., Lipót-körút 27. szám

Telefonszám: 22-8-29

Végezte a Szt. Margit-rendház
összes szigetelési munkáit

CSÁSZÁR IMRE

LINOLEUMSZAKVÁLLALATA

Budapest, IX. ker., Lónyay-utca 36. szám

Telefonszám: 88-7-49

KÉSZÍTETTE A SZT.
MARGIT-RENDHÁZ
LINOLEUMBURKOLATAIT

HALAMAN JÁNOS

ASZTALOSMESTER

BUDAPEST, SZŐLŐ-UTCA 27.

Telefonszám: 62-2-25

KÉSZÍTETTE A BENCZUR-
UTCAI BÉR HÁZ
ÖSSZES ASZTALOSMUNKÁIT

KRÁL GYULA

KŐFARAGÓMESTER

SÍREMLÉK ÉS MÁRVÁNY GYÁRI
TELEPE, BUDAPEST, LAJOS-U. 77.

TELEFONSZÁM: 62-4-88

KÉSZÍTETTE A LEHEL-TÉRI
TEMPLOMKÜLSŐ ÉS BELSŐ
KŐFARAGÓMUNKÁIT

KÖGYÁR R. T.

PARAFÁ

BUDAPEST, X. KER.,
NOSZLOPY-UTCA 2.
TELEFON: 48-5-14

KÉSZÍTETTE A LEHEL-
TÉRI TEMPLOM ÉS A
PROHÁSZKA-TEMPLOM
SZIGETELÉSI MUNKÁIT

NORDIO NAZARENO

MÁRVÁNYIPARI TELEPE
BUDAPEST, VII. KERÜLET,
THÖKÖLY-ÚT 148. SZÁM
TELEFONSZÁM: 96-9-37

KÉSZÍTETTE A PROHÁSZKA-
TEMPLOM OLTÁRÁT ÉS
EGYÉB MÁRVÁNYSZIGETELÉSI MUNKÁIT

FREY ISTVÁN

ÉPÜLETBÁDOGOS, LÉGSZESZ-
ÉS VÍZVEZETÉKVÁLLALATA

V É G E Z T E A
LEHEL-TÉRI
TEMPLOM
BÁDOGOS MUNKÁIT

BUDAPEST, VÖRÖSVÁRI-ÚT 9.
TELEFONSZÁM: 62-6-68

SZARVAS ISTVÁN

szobafestő és mázolómester
végezte a LEHEL-TÉRI
TEMPLOM szobafestő-
és összes mázolómunkáit.

BUDAPEST, TOMORY-U. 11. SZ.

OBERBAUER A. UTÓDA

TEMPLOMBERENDEZÉSI VÁLLA-
LAT SZÁLLÍTOTTA A PROHÁSZKA-
TEMPLOM KEGYSZEREIT ÉS
TEMPLOMBERENDEZÉSEIT

•
TELEFON: 83-3-44
•

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 41.

TELEFONSZÁM: 96-1-08

DOMOKY JÓZSEF

ASZTALOSMESTER
KÉSZÍTETTE A SZT.
MARGIT-RENDAHáz
ASZTALOSMUN-
KÁIT ÉS A BELSŐ
BERENDEZÉSEKET.

BUDAPEST, VÁRNA-U. 7.

TELEFONSZÁM: 22-3-93

Tóth Imre és lársa

központi fűtés be-
rendezési vállalatvé-
gezte a Szt. Margit-
Rendház vízveze-
ték és központi fűtés berendezési munkáit
BUDAPEST, KATONA JÓZSEF-UTCA 3.

TELEFONSZÁM: 40-1-76

PAULAY LÁSZLÓ

elektrotechnikai vállalata készítette a Szent
Margit-Rendház villanyszerelési munkáit.
BUDAPEST, KOSZORU-U. 14.

TEPLOSOK ÉS RENDHÁZAK

A hitéletnek az a nagy megújódása, amely a világháború mérhetetlen pusztításai nyomán fellobbanó és minden lelki életet megszüntetni törekvő kommunizmust legyőzte; rendkívül nagy szerepet játszik az utolsó évtized egyházi építkezéseinek architektonikus kialakulásában. A vallás gyakorlása mindinkább több és több hívó nélkülözhetetlen lelki szükségletévé válik és az újabb tömegek befogadására nem bizonyulnak elegendőnek a már meglévő templomok, miért is az egyházak kénytelenek újabb férőhelyekről gondoskodni. Kiveszi e törekvésből a maga részét úgyszólván minden nagyobb vallásfelekezet egyháza, mégis főleg a katolikus és a protestáns egyházak járnak elől jó példával és építik az általánosságban minimálisan 1000—1500 lélek befogadására alkalmas, aránylag tehát kicsiny templomokat.

Természetesen ezen egyházi építmények létesítésénél elsősorban is a gazdasági viszonyok mostohasága volt a legnagyobb befolyással úgy a férőhelyek megállapításánál, mint a szerkezeti anyagok kiválasztásánál, nemkülönbén az architektonikus megjelenés kialakulásánál is és csak másodsorban jutottak szóhoz a magasabb egyházművészeti normákban lefektetett előírások, illetve kívánalmak.

E tekintetben jóval könnyebb helyzetben voltak a protestáns egyházak, mivel úgyszólván absolute semmiféle liturgikus előírás nem kötötte a tervező kezét, egyetlen kívánalom a jó akusztika, a pap hangjának kellő érvényesülése; sokkal nehezebb a feladat az említett körülmények szempontjából a katolikus egyházaknál, ahol a fentiekén kívül, esetleg még azok rovására is, még más szigorú liturgikus előírásoknak is érvényesülni kell a tervezésnél.

Ha egyéb különbséget nem is említünk, mint azt, hogy a vallási felfogás során a protestáns templom, imaház, vagyis az a hely, ahol a hívók imádkozhatnak, istentiszteletet tarthatnak, a katolikus templom pedig az Istenháza, tehát a fensőbbség dogmatikai értelemben vett lakóhelye, ahol a hívók közvetlenül imádkozhatják az Istent; már láthatjuk, hogy építészeti szempontból milyen lényegesen más problémával állunk szemben a két uralkodó hitfelekezet templomainak megtervezésénél.

Kétségtelenül a protestáns templom a tiszteletreméltó vallási puritánizmus következtében, de meg a liturgikai kötetlenség folytán is inkább alkalmas témája az újabb építészeti törekvéseknek, mint a katolikus templom, ahol a liturgikus megkötöttségek bizonyos fokig tradicionális megjelenési formát is magukkal hoznak.

Bár a protestáns templomok eszmei alaprajza inkább a centrális térképzést involválja, mégis inkább hosszahajós elrendezést létesítenek, mivel az újabb stílusterkvések a nagyvonalú tagolt tömegek harmoniáját keresik, mely szempontból a centrális tér tömege oszthatatlanságánál fogva kevésbé alkalmas megjelenési forma.

TÓBIÁS LÁSZLÓ: AZ APÁTFALVAI RÓM. KATH. TEMPLOM. KÜLÖNÖSEN FIGYELEMRE MÉLTÓAK A TORONYKÉPZÉS FÍNOM RÉSZLETEI.

Viszont a katolikus templomok alaprajzi konfigurációja kifejezetten alkalmas tömeghatások kiépítéséhez, ámde liturgikai okokból a formai megjelenésben nagyobb ünnepeesség kívántatik meg, amely körülmény már nehezebben egyeztethető össze az újabb építészeti stílustörekvésekkel. Nem kétséges egyébként, hogy e vallásfelekezetek egymáshoz való látható közeledése templomaik kialakításában is észrevehető jelenségekben nyilvánul meg, noha kétségtelen, hogy e körülményben elsősorban a fizika tömegvonzása érvényesül; mert hiszen nem vitatható, hogy a Németország protestáns többsége újabb templomaival nagy hatással van a katolikus vallási építmények kialakítására és viszont Magyarország katolikus többségének egyházi építkezése mindig befolyásolta a protestáns felekezeti építkezések stílusát.

A multtal szemben jelenleg azonban az súlyosbítja a helyzetet, hogy a hazai egyházi építkezéseink mindinkább német hatás alá kerülnek, főleg formai szempontból, tekintet nélkül a nem azonos gazdasági, éghajlati viszonyokra; nem is említve a nem azonos minőségű és tulajdonságú építőanyagokat.

De még mielőtt a szerkezeti problémákra térnénk át, még egy szót kell szólnunk az újabb stílustörekvésekkel kapcsolatban templomépítkezéseink formai megjelenéseiről. Protestáns templomainknál nincs baj, sőt ott, lehet mondani, jól símul az új stíluskeresés színműve a vallási puritanizmushoz, amelyről megállapíthatjuk, hogy mintegy tradíciója a protestáns egyházaknak. A protestáns templomoknál tehát az új stílustörekvések mintegy ápolják a tradíciót. Más a helyzet azonban a katolikus templomainknál, ahol az új stílustörekvésekkel szemben való behódolás egyházi szempontból nem feltétlenül mutatkozik előnyösnek. Mert kétségtelen, hogy a katolikus egyház bizonyos szempontokból mindig igyekezett lépést tartani a kor művészi fejlődésének haladásával, ámde a multban csak leszűrt eredményeket vett át, ma azonban az a helyzet, hogy a vallási megújulás láza, egy forrásban lévő építészeti mozgalom féleredményeit fogadja el új stílusként és ezzel veszélyezteti nemcsak a vallás tradícióiban rejlő mérhetetlen erőt, hanem veszélyezteti az egyház évszázados művészeti supremáciáját, amely pedig a multban a legerősebb összetartó hatalma volt minden művészeteknek. A katolikus egyház maga is jól érzi, hogy tradícióit nem szabad veszélyeztetnie, amikor az új stílustörekvésekben az ó-keresztény templomépítési stílus reminiscenciáit véli felfedezni, ami természetesen bizonyos esetekben — nem kiforrott stílusról lévén szó — nem minden alap nélküli feltevés.

Sokkal nagyobb gondot okoz azonban hazai viszonylatban templomépítkezéseinknél az újabb stílustörekvésekkel kapcsolatban a szerkezet- és főként az anyagszerűség kérdése. Amikor ehhez a kérdéshez visszatérünk, tisztában kell lennünk a körül-

ménnyel, hogy e témával való foglalkozásra főként a gazdasági helyzetünk mostohasága kényszerít.

Szerkezeti szempontból kétségtelen, hogy a multban használt téгла- és kőboltozatok, mint az aránylag nagy fesztávolságú térlefedő szerkezetek, ma már nem alkalmazhatók főként a túlzott mennyiségű anyagszükséglet miatt, amely elsősorban az alátámasztó elemek, támívek, falak bő tömegében mutatkozott; helyettük a különleges fa- és vasbeton-térbefedések nyernek alkalmazást, megjegyezvén, hogy a faszerkezetek is vaskombinációval készülnek és hogy az újabb stílustörekvésekkel kapcsolatban leginkább a vízszintes mennyezetszerkezet jöhet szóba és hogy a jó hőszigetelés létesítésének nagyobb akadálya nem lévén, az egyedüli problémát lapostetős elrendezés esetén a nedvesség elleni védekezés okozza. A mi éghajlati viszonyaink mellett egy tökéletes nedvességelleni szigetelést csak igen költséges módon lehet készíteni, vagy pedig egyszerűbb olcsóbb megoldás esetén állandó, természetesen elég költséges karbantartást igényel.

Ezért van az, hogy nálunk is különösen templomépítkezéseknél lapostetős megoldás alig fog meghonosodni. Hazai klímánkat az jellemzi, hogy aránylag igen rövid idő alatt igen nagy hőmérsékletváltozást produkál, viszont a költség szempontjából szóba jöhető nedvességszigetelő anyagaink tágulási képessége nem tud simulni a gyors temperatúraváltozáshoz.

Az alátámasztó szerkezet módosulása a pillérvázás elrendezés, mint gyakori megoldás, nem okoz nehézséget és tekintélyes anyagmegtakarítással jár. A vékony kitöltő falazat anyaga a rendelkezésre álló nagy hőszigetelő képességgel bíró sejtfalú újabb agyagtéglákból jól elkészíthető már másfél-téгла vastagságban is. Az alapozásoknál a beton, illetve vasbeton pilléralapozások készülnek és különös figyelmet csakis a hajóhoz épített toronynak alapozása igényel. A leglényegesebb nehézséget azonban az okozza, hogy az újabb stílustörekvés formaképzésében tartott architektúra nagy osztatlan felületeket kíván, amely felületeket csak igen számottevő nehézséggel és főként magas költséggel lehetséges időtálló minőségben létesíteni. Még a nyers burkolótéгла is csak a legjobb minőségű kivitelben alkalmazható a kifagyás veszélye nélkül.

És ebben a kérdésben is a hazai klimatikus viszonyaink mondják ki a döntő véleményt: olcsó, tartós homlokzatképzés még ma is csak vakolatarchitektúrával biztosítható és pedig lehetőleg tagolt, osztott kiképzés alakjában, mert csak ilyen módon lehet biztosítani a nagyobb költség nélküli karbantartást. Talán felesleges, hogy állításunk bizonyosságául hivatkozzunk a nagy felületeken óvhatatlanul előforduló sérülések kijavításának nehézségeire. Jól tudjuk, hogy különösen az úgynevezett »nemes vakolat« képzéseknél az esetleg keletkező foltok kijavítása úgyszólván teljesen lehetetlen feladat.

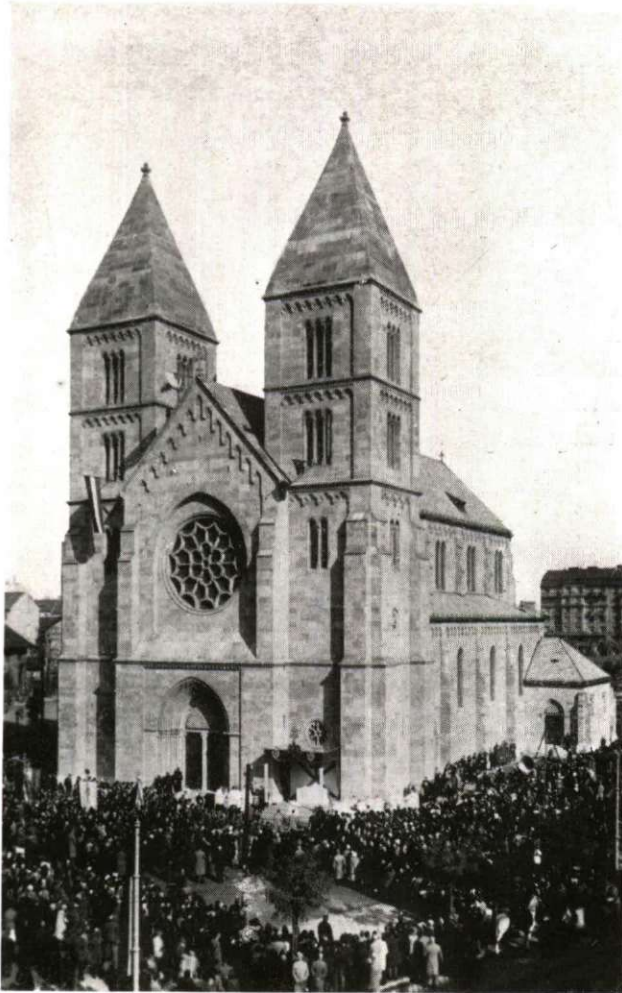
Az elmondottakból világosan kitűnik, hogy igenis van jogosultsága különösen a hazai viszonylatban a multban bevált formaképzésekhez való ragaszkodásnak, mert hiszen nem is annyira ideális, mint inkább gyakorlati okok is erre kényszerítik a józan építést, amikor nem kisebb jelentőségű kívánalmakat kell kielégíteni, mint hogy olcsó legyen, tartós legyen, karbantartható legyen stb., stb.

Jelen számunkban majd minden frakció pregnánsabb példáit közöljük, súlyt helyezve arra, hogy kapcsolatban az érdekesebb szerkezeti megoldásoknak is helyet adjunk.
vyl.

A LEHEL-TÉRI RÓMAI KATHOLIKUS PLÉBÁNIA-TEMPLOM.

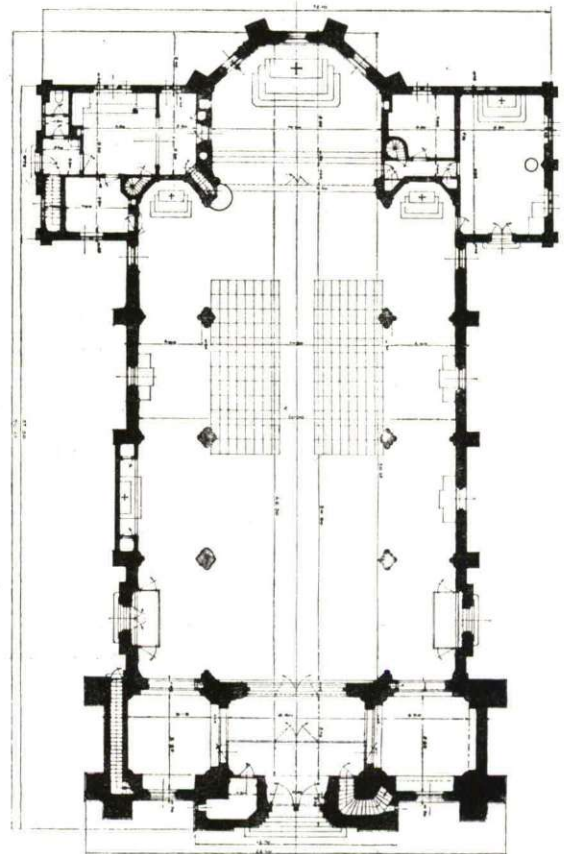
TERVEZŐ ÉPÍTÉSZ: MÖLLER ISTVÁN

ÉPÍTŐMESTER: WIHART FERENC

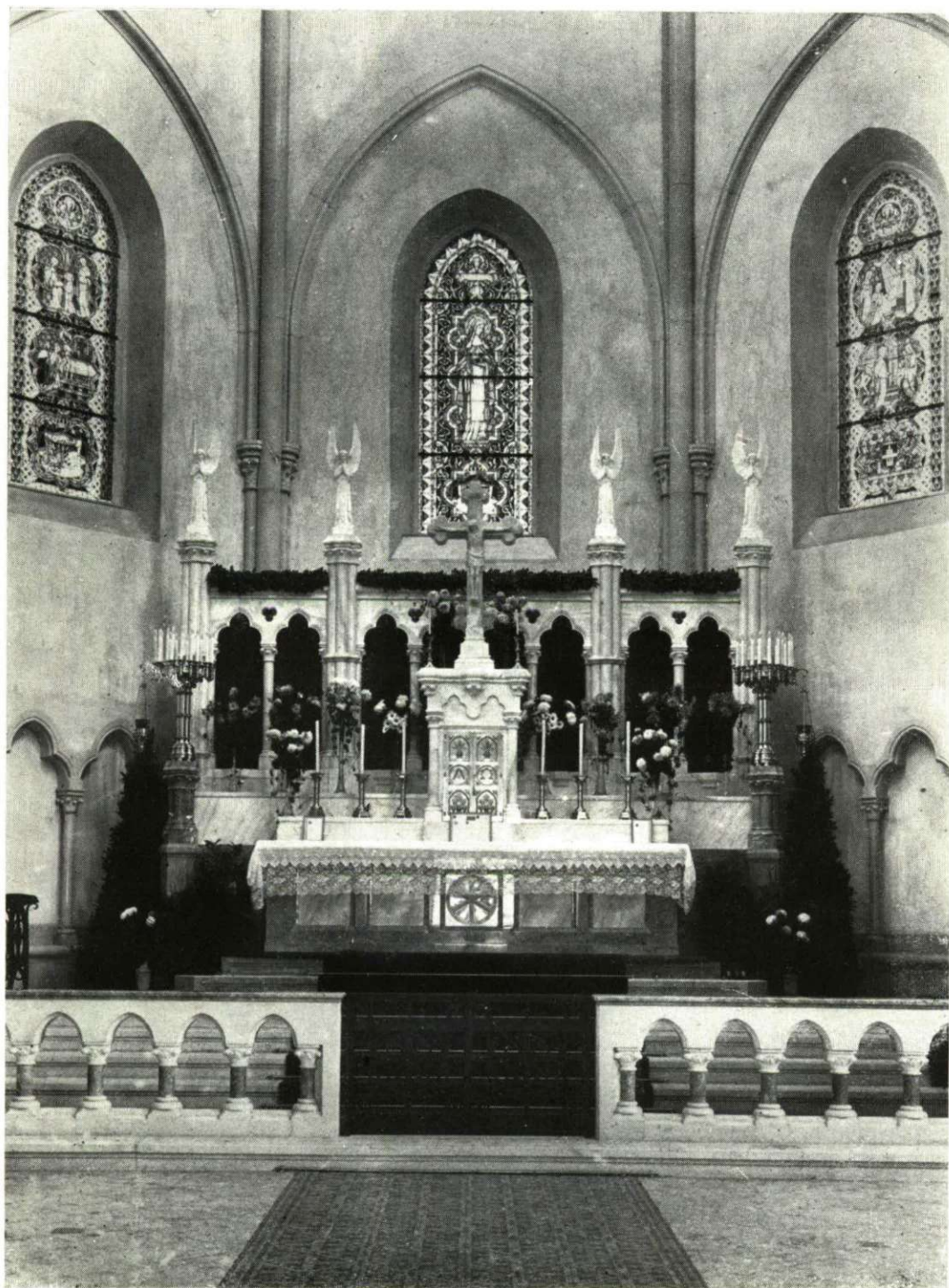

A TEMPLOM FŐHOMLOKZATA
A FELSZENTELÉSI ÜNNEPSÉG KÉPE

Möller István a középkori építészet és a hazai műemlékek legkiválóbb tudósa biztos kézzel nyúlt ahhoz a feladathoz, amely megvalósítani kívánta a fővárosban a zsámbéki templom mását. A hétszáz esztendő távlatából ma is klasszikus szépségében bontakozik ki az újra megépített templom. Úgy a lenyűgöző tömeghatás, mint a részletek finomsága szempontjából egyaránt kiválóan érvényesül a minden idők legnemesebb építőanyaga a kő és ma a legmodernebb építőanyagok között is vitathatatlanul megtartotta a primus inter pares szerepét.

A TEMPLOM ALAPRAJZA

A SZENTÉLY KÉPE A MÁRVÁNY OLTÁRRAL

A SZENT MARGIT-RENDHÁZ ÉS GIMNÁZIUM

TERVEZŐ ÉPÍTÉSZ: DR. FÁBIÁN GÁSPÁR

ÉPÍTŐMESTER: VITÉZ KAPUVÁRY GUSZTÁV

A világi kapcsolattal bíró egyházi épület tervezése mindig nehéz feladat elé állítja az építészt.

A különböző rendeltetésű helyiségek csoportosítása, azok egymásutánja a legváltozatosabb traktusméreteket, egymástól eltérő magassági méreteket, kiegyensúlyozatlan tömegeket hoz létre.

Nem könnyű tehát harmonikus tömegelosztást alkotni, de különösen nehéz az ilyen feladatot az úgynevezett akadémikus alaprajz fölé szimmetrikus megoldással megtervezni.

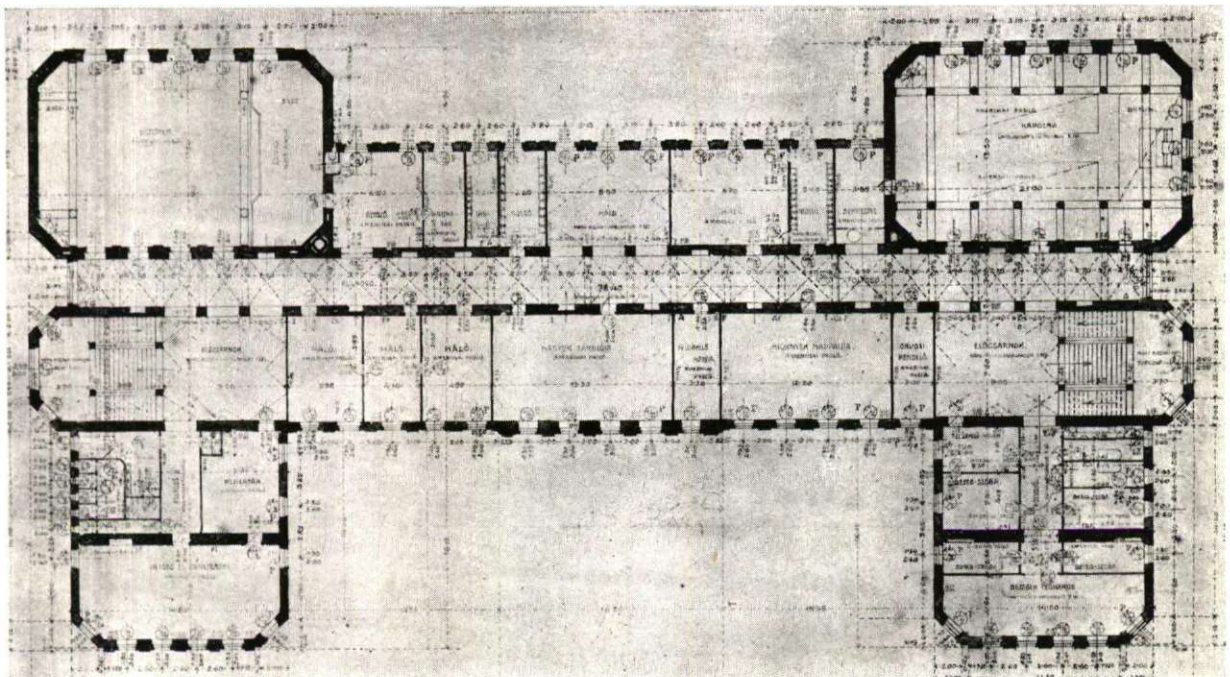
Fábián Gáspár dr. egy ilyen igen nehéz feladatot rendkívül szerencsésen oldott meg, amikor a Szent Margit rendház és gimnázium épületét megtervezte.

Alaprajzi elrendezése rendkívül egyszerű és világos, tehát eminenter jó.

A lépcsőházak két-polus elosztása és az átmenő közép folyosó rendszere tökéletesen biztosítják a közlekedés folyamatoságát.

A lépcsőházak köré csoportosított különböző rendeltetésű helyiségek szerencsésen különülnek el egymástól. Architektúrája a barokk stylus egyéni feldolgozása kő, műkő és sempernova nemes vakolatanyag alkalmazásával. Különlegesen egyéni ízt ad összehatásában a szögletek, élek következetesen átlós lesarkítása.

A Szent Margit rendház és gimnázium Dr. Fábián Gáspárnak egyik határozottan legjobb munkája, komoly, művészi hatású teljesítménye és maradandó értékű műve.

A GIMNÁZIUM EMELETI ALAPRAJZA

A RENDHÁZ ÉS GIMNÁZIUM FŐHOMLOKZATA

AZ ÉPÜLET HELYES TÁJOLÁSA BIZTOSÍTJA, HOGY A NAGYOBBÁRA ÁRNYÉKBAN LÉVŐ FELÜLETEK CSAK MELLÉKHELYISÉGEKET TARTALMAZNAK SZÉPEN ÉRVÉNYESÜL KÜLÖN A LATERNA FÍNOM ARÁNYAIVAL

A RENDHÁZ ELŐCSARNOKÁNAK EGY AXISA

A RENDHÁZ KERESZTBOLTOZATOS
KÖZÉPFOLYÓSÓJA

A SZT. MARGIT RENDHÁZ ÉS GIMNÁZIUM
MODERN ÚSZÓMEDENCÉJE

A RENDHÁZ ÉS GIMNÁZIUM KÁPOLNÁJÁNAK RENDKÍVÜL LEVEGŐS, MŰVÉSZI INTERIEUR-JE
A PADOK EGYSZERŰ RAJZA CSAK KIHANGSÚLYOZZA AZ ARCHITEKTURA FÍNOM RÉSZLETEIT

A GIMNÁZIUM ELŐCSARNOKÁNAK RÉSZLETE AZ INDULÓ LÉPCSŐ-
KARRAL AZ ELŐTÉRBE ELHELYEZETT KŐKÚTTAL. A DÍSZKÚT
NOVÁK ÉS REICHENBERGER SZOBRÁSZOK MŰTERMÉBEN KÉSZÜLT

A SZÉKESFEHÉRVÁRI PROHÁSZKA OTTOKÁR EMLÉKTEMPLOM

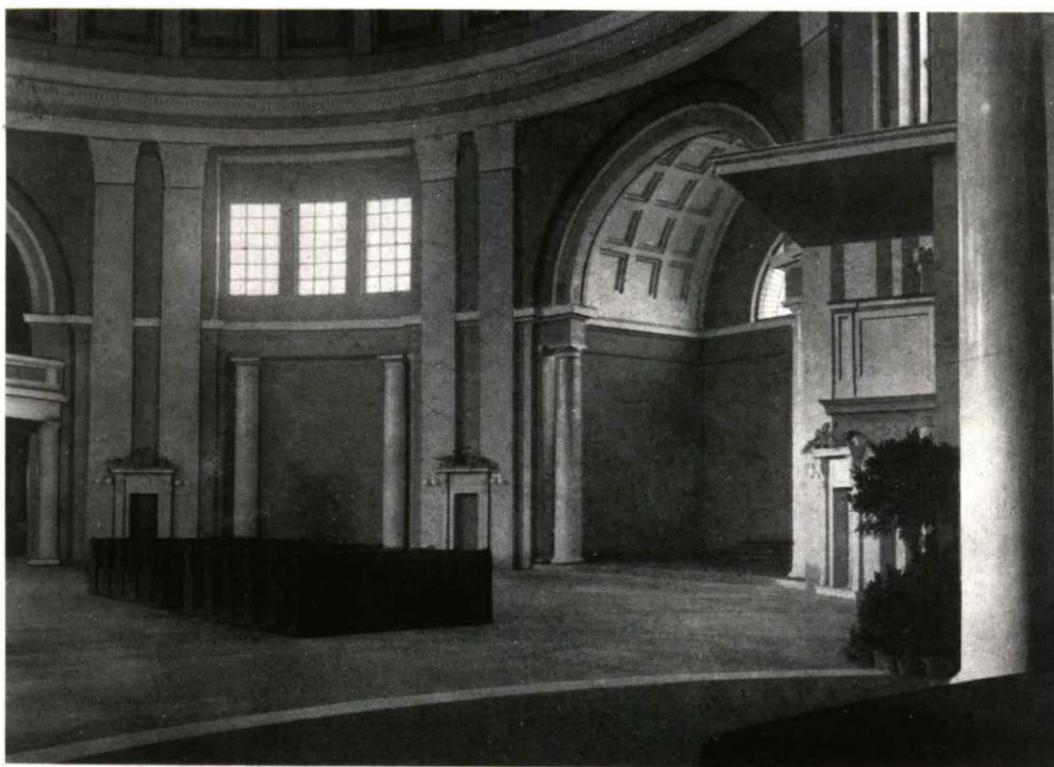
TERVEZŐ ÉPÍTÉSZ: DR. FÁBIÁN GÁSPÁR
ÉPÍTŐMESTER: KOVÁCS KÁROLY

A templom tömegelosztása jól érzékelteti az elmulás utáni gyász hangulatát, bár a mélyülő sík terep csökkenti a hatást. E körülménynek tudható be, hogy jóllehet komor, síma felületi méltóságteljesek, mégis sokkal monumentálisabb az emléktemplom belső interieurje. Méretei impozánsak, felemelők, dekorációik egyszerűek, megnyugtatók.

Komoly az az impresszió, hogy a belső térben tényleg a nagy Püspök szelleme él.

A TEMPLOM KÜLSŐ KÉPE

A TEMPLOM BELSŐ KÉPE

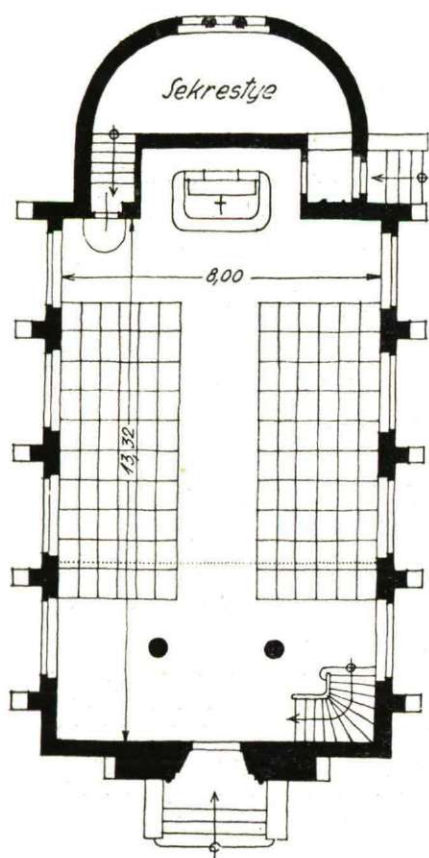
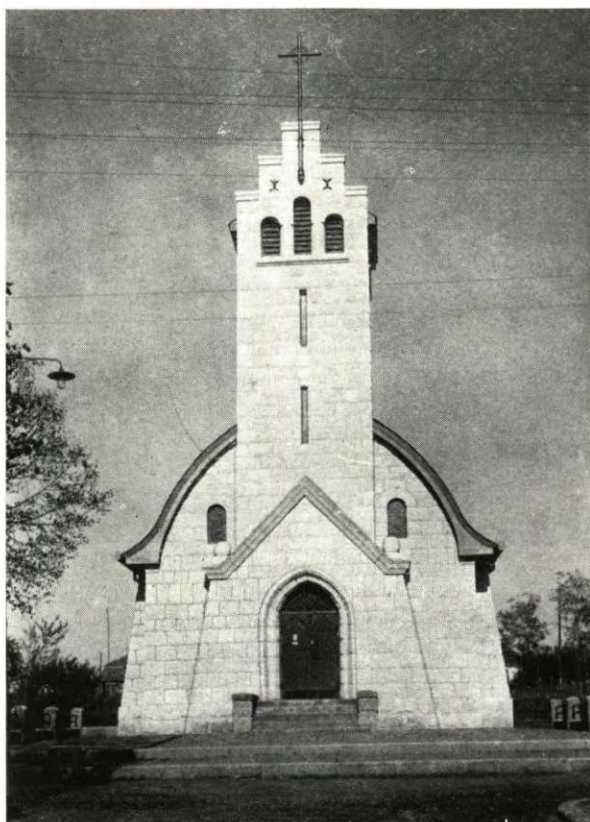
A PADOK MÉRETEI JÓ LÉPTÉKET NYUJTANAK AZ IMPOZÁNS TÉRKÉPZÉS ÉRZÉKELTETÉSÉHEZ

A RÁKOSLIGETI EVANGÉLIKUS TEMPLOM

TERVEZŐ ÉPÍTÉS: SÁNDY GYULA

ÉPÍTŐMESTER: VÁCZI ISTVÁN ÉS JUHÁSZ JÓZSEF

A FŐHOMLOKZAT KÉPE KÖZEL
ORTOGONALIS FELVÉTELBEN

A TEMPLOM ALAPRAJZA

A kicsiny vidéki templomok tervezése szerény méreteik dacára komoly művészi feladatokat nyújtanak, amelyek megoldása csak még inkább megnehezül, amikor — mint rendszerint — még a csekély dimenziókhoz képest is csak minimális építési költség áll a tervező rendelkezésére.

Az építész szakember legyen a javából, mert csak a szerkezeteknek, az építési anyagoknak leggondosabb megválogatásával lehet nekifogni a feladatnak, hogy annak megoldása a már megtakarított és a még összegyűjtendő összegből kikerüljön; áldozatos lélek legyen, mert az összegyűjtött pénzcsekéből alig fogja futni a készkiadásainak fedezése és művész legyen, hogy mindezen fantáziát megkötő körülmény ellenére is a nemes feladathoz illő művészi munkát alkosson.

A SZINEZETT FAOLTÁR A FARAGOTT
GYERTYATARTÓKKAL.

Ez a kis rákosligeti templom szinte példaképe lehet annak, hogyan lehet fillérekből művészi értékű becses munkát alkotni. Nincs pénz a külső vakolatra? A tervező sorra veszi a szóbajöhető vakolást nem kívánó építőanyagokat: nemes kő — drága, homlokzati téglá — drága; itt van a »tarikó« — olcsó és megfelelő. Kevés a pénz a födélszékre? Miről lehet szó? Vasbeton — drága; fagerendaszerkezet — drága; téglaboltozatról beszélni sem lehet: itt van az »Oikosz« deszkafödélszék — olcsó és megfelelő. Maradt még valami kis pénz padokra, oltárra? Tölgyfából nem lehet — drága: itt a fenyőfa — olcsó, könnyen faragható, pácolható festhető, díszíthető, vagyis a célnak a körülményekhez képest éppen megfelelő stb.

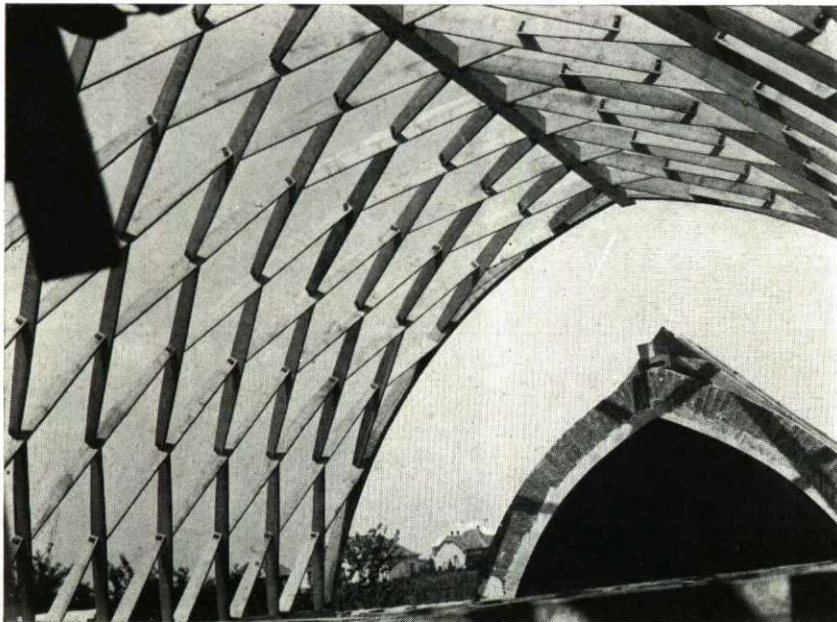
Mindezek a tervelgetések azonban a normálisnál sokkal nagyobb körültekintést, sokkal nagyobb mesterségbeli tudást és egészen különleges művészi invenciót igényelnek, mert hiszen kétségtelen, hogy nemes anyagból — ha szabad ezt a véleményt megkockáztatnunk — nehéz rossz munkát készíteni és a kisebb tehetségű aktor is könnyebben arathat sikereket, ha az anyag művészi strukturája segítségére siet.

A rákosligeti templom finom művészi munka, mert a tervezője művésze az építőmesterségnek és mestere az építőművészetnek. Csak az ilyen alapos szaktudású és művészelkű ember tudja a szerkezeteket úgy megválogatni, az anyagokat olyan művészi összhangban felhasználni, mint az e kicsiny templomon látható. Nincsen a legcsekélyebb részlet sem rajta, amely ne alapos megfontolás után került volna oda; az oltár, a gyertyatartók, a padok díszítése, a hálós deszka-ív közeinek ornamentikája mind a tervező építész gondos munkáját dicséri egységes összhatást keltve a szemlélőben.

A TEMPLOM BELSŐ KÉPE
A SZÓSZÉKKEL ÉS A PADOKKAL

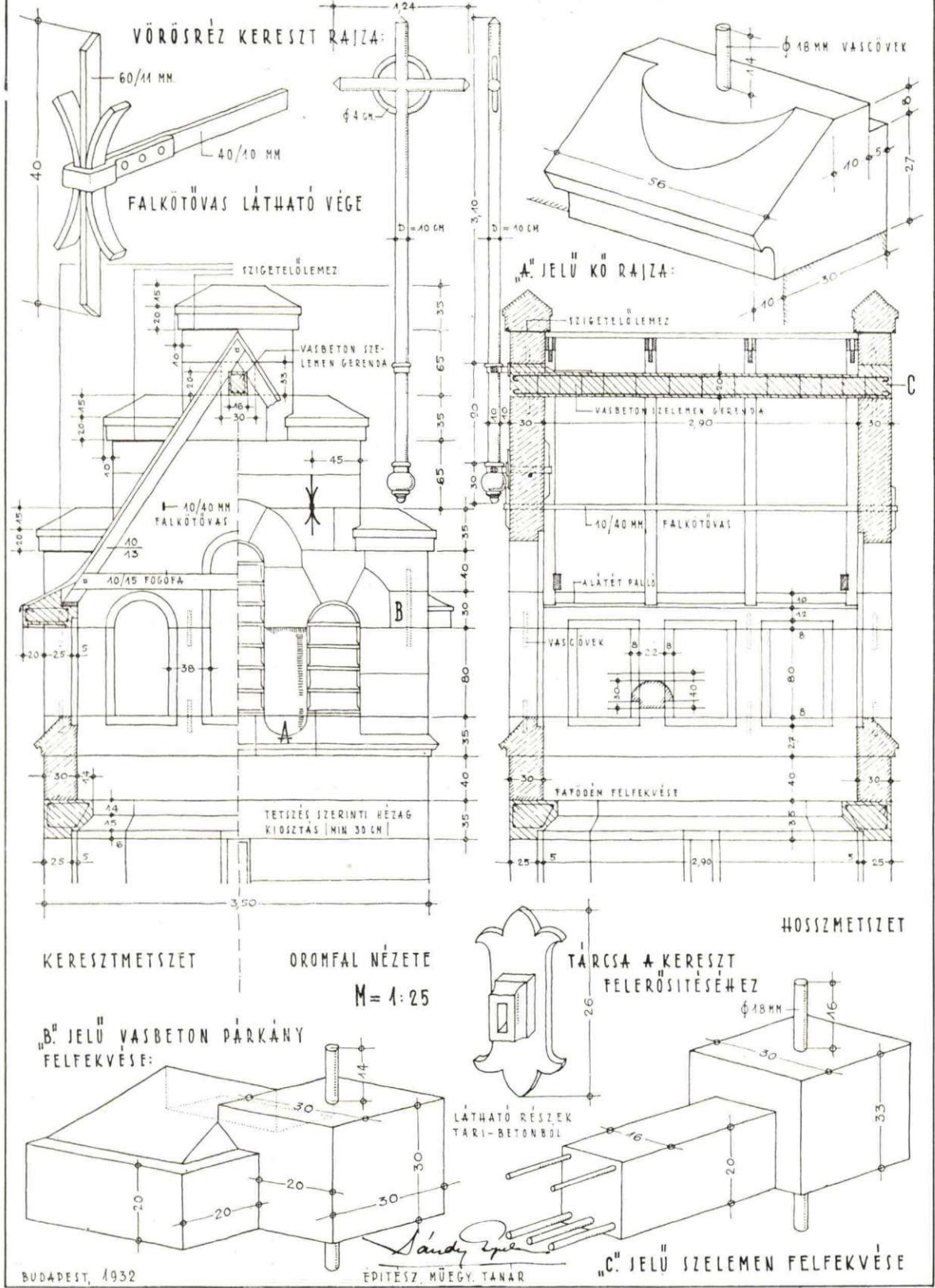

Külön is meg kell említeni a következő oldalon bemutatott részletrajzot, mely a templomtorony legfelső kialakítását dolgozza fel. Érdekes a taréjszelemből való kialakítása, hogy a mintegy 5·00 m. magas kétoldali kő oromfalat egyúttal összetartsa.

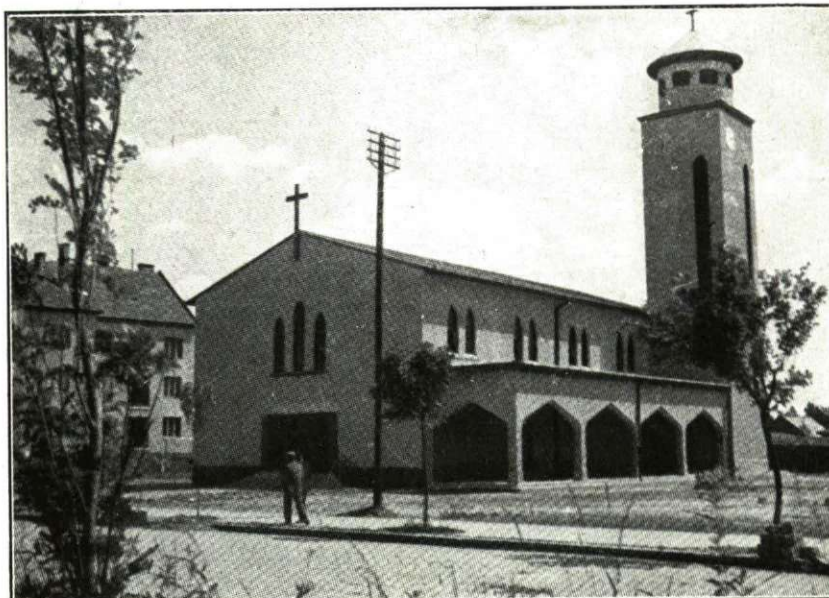
A TEMPLOM
»OIKOSZ«-RENDSZERŰ
FEDÉLSZÉKE ÁLLÍTÁS KÖZBEN

RÉSZLETEK A RÁKOSLICETI EV. TEMPLOM TORNYARÓL

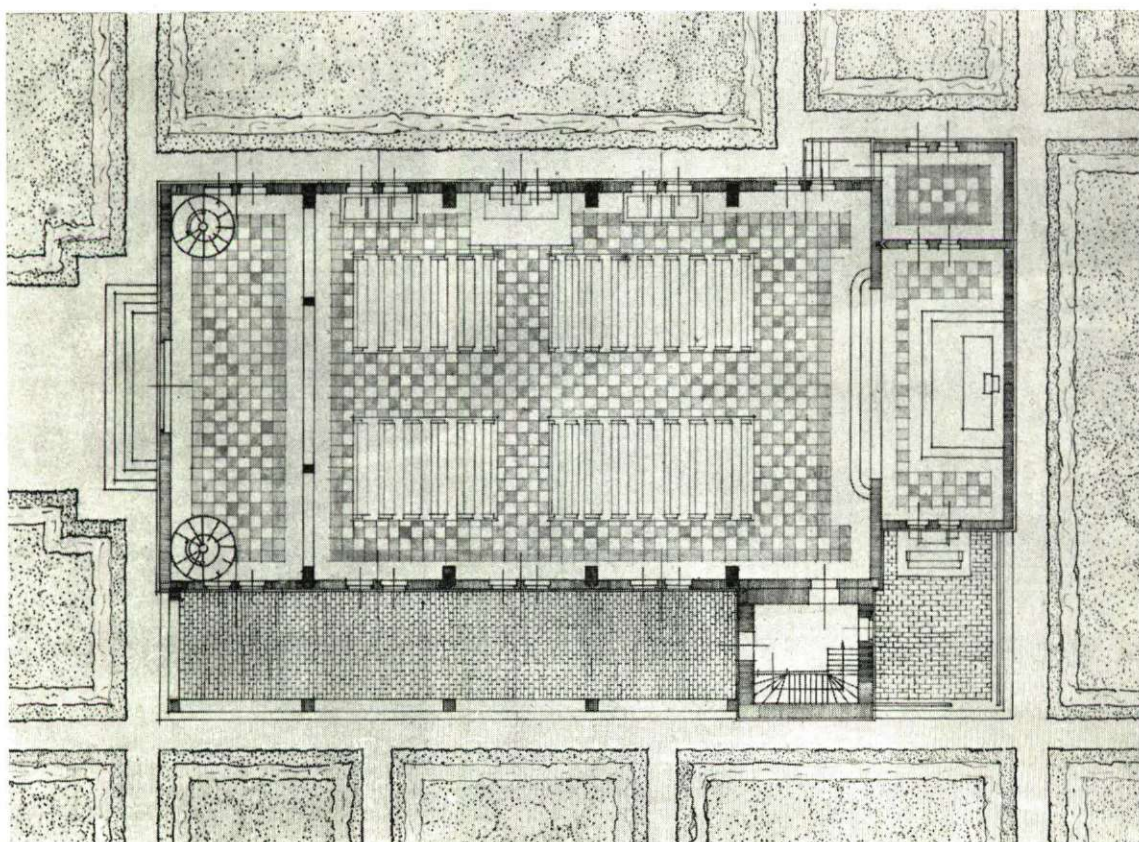

A SZEGED-MÓRAVÁROSI RÓM. KATH. TEMPLOM

TERVEZŐ ÉPÍTÉSZ:
FENNESZ LÁSZLÓ
ÉPÍTŐMESTER:
KISS ÉS MÉDEL

A FŐHOMLOKZAT KÉPE
AZ ÁRKÁDSORRAL

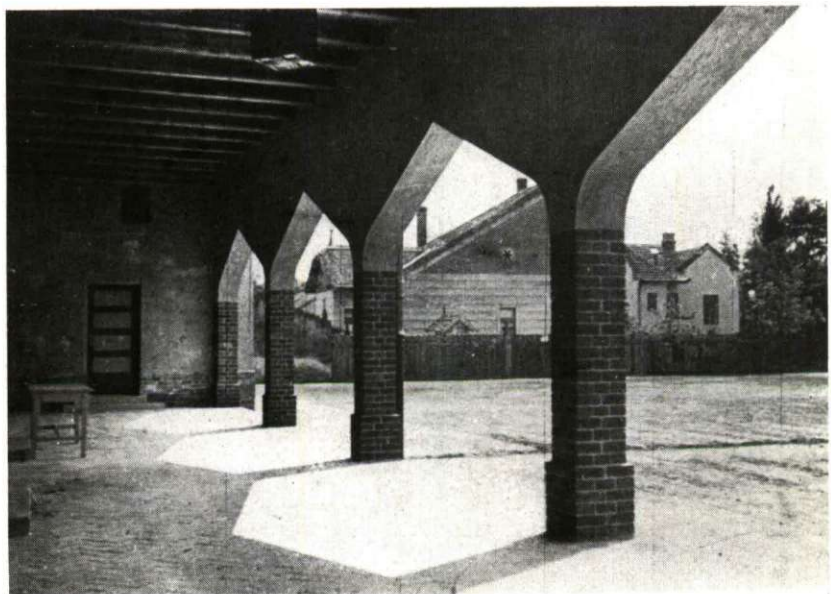

A TEMPLOM ALAPRAJZA

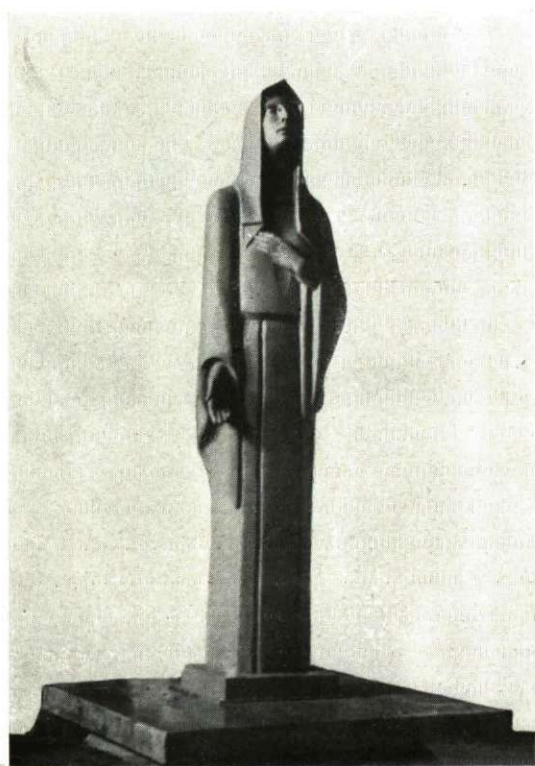
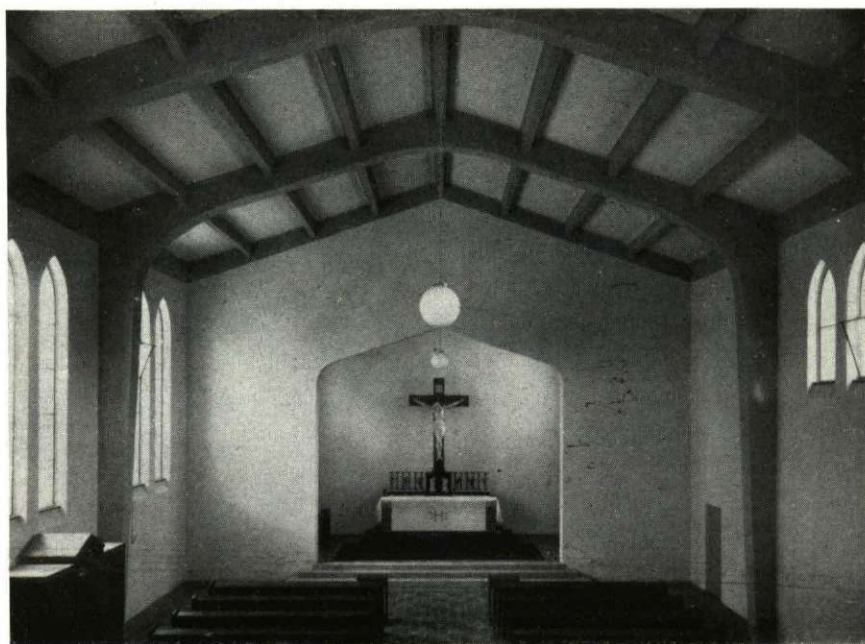
BELSŐ KÉP
A KÓRUS
FELÉ
NÉZVE

Fennesz László a fiatalabb építésznemzedék egyik izmos tagja. Nehéz feladatot oldott meg, amikor aránylag elég nagy befogadóképességű templomát szerény eszközökkel, a modern tömegképzés ízléssel mérsékelt formáival, egyszerű módon, pátoszmentesen és mégis hangulatos levegőjével megépítette. Architektúrájában szerencsésen állott meg a modern stílustörekvések ama állomásánál, amelynél bizonyos ó-keresztény reminiscenciákat fedezhetünk fel s amely talán bizonyos aszketikus, de kétségtelenül vallásosan hangulatos művészi benyomást kelt a szemlélőben.

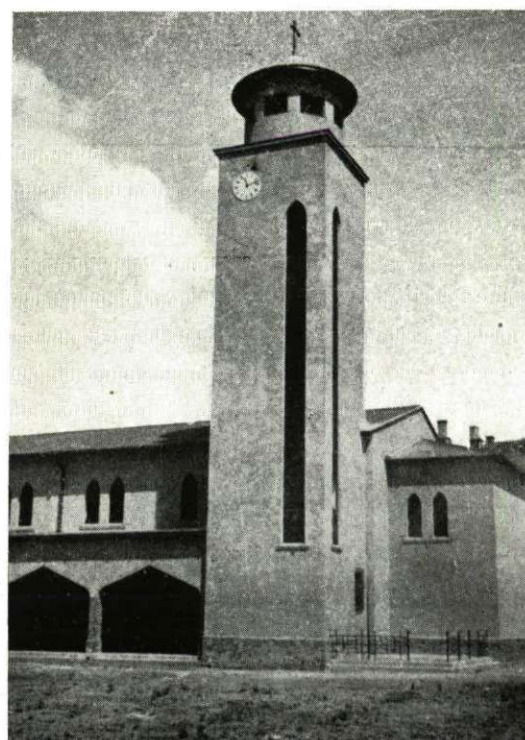

A TORONYHOZ VEZETŐ ÁRKÁDSOR
KÉPE

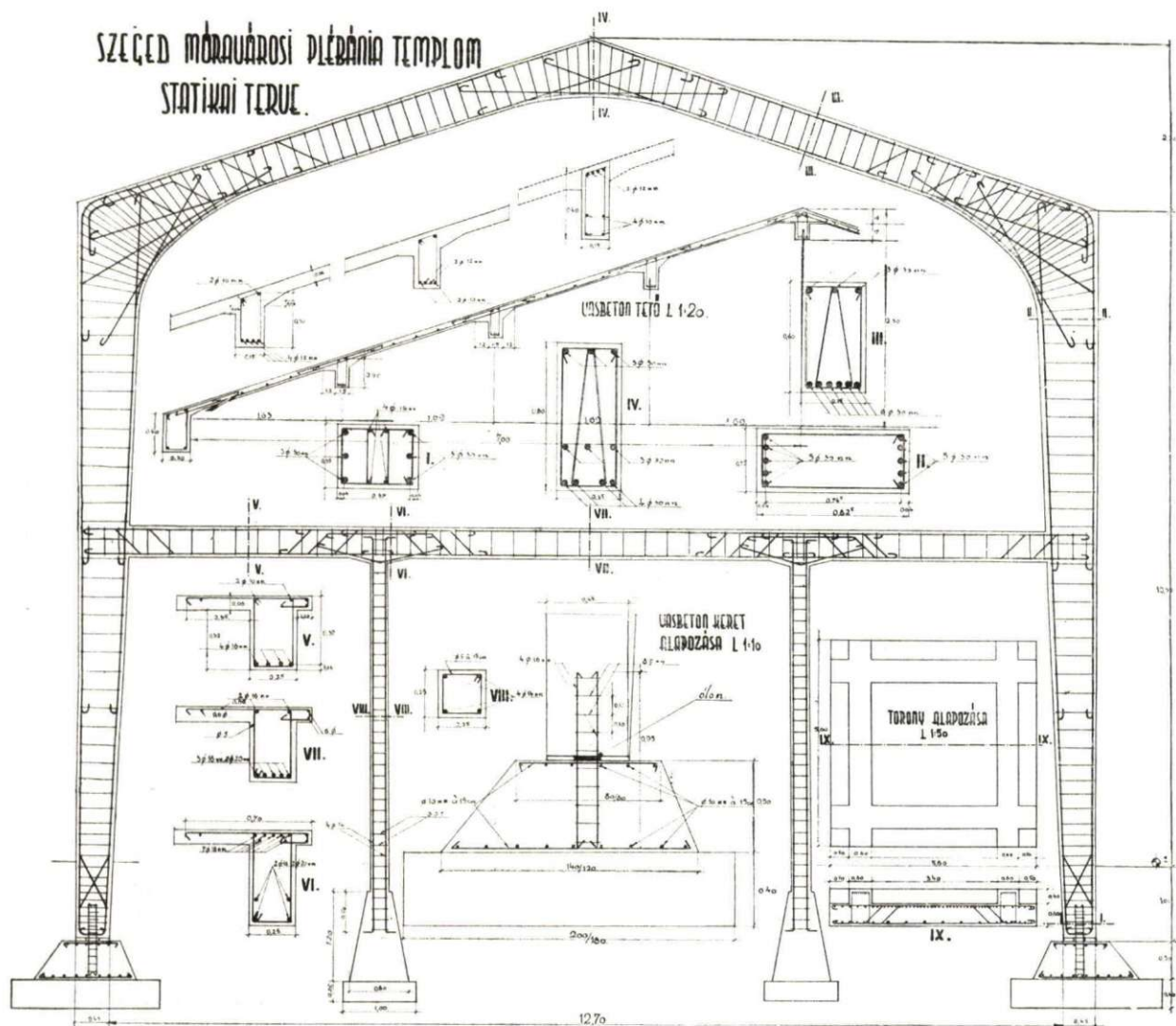
BELSŐ KÉP
AZ OLTÁR FELEÉ NÉZVE

AMBRÓZY SÁNDOR SZOBRA SZMŰVÉS Z
MÁRIA SZOBRA

A TORONY

Szerkezete szervesen kapcsolódik a modern elgondolású architektúrához. Padlástér nélküli alubordás vasbeton födélszéklet alkalmaz a körülbelül 13·00 m. fesztávolságú keretszerkezetek között kifizítve. Lelkes munkatársa volt a speciális vasbeton-szerkezetek megkonstruálásában Barcsay János építésmérnök. Kecses, karcsú szerkezeteket tervezett, amelyek formailag jól símultak az architektúrához.

Érdekes megfigyelni a vasbetonkeretalapozások csuklós megoldását és általában a leegyszerűsített vasvezetést és a beton-keresztmetszet gazdaságos méretezését. Különösen figyelemre méltó a keretelrendezés kétcsuklós megoldása, a szokásos és kevésbé artisztikus formaképzést mutató háromcsuklós megoldással szemben.

A CSEPELI II. RÓM. KATH. PLÉBÁNIA TEMPLOM

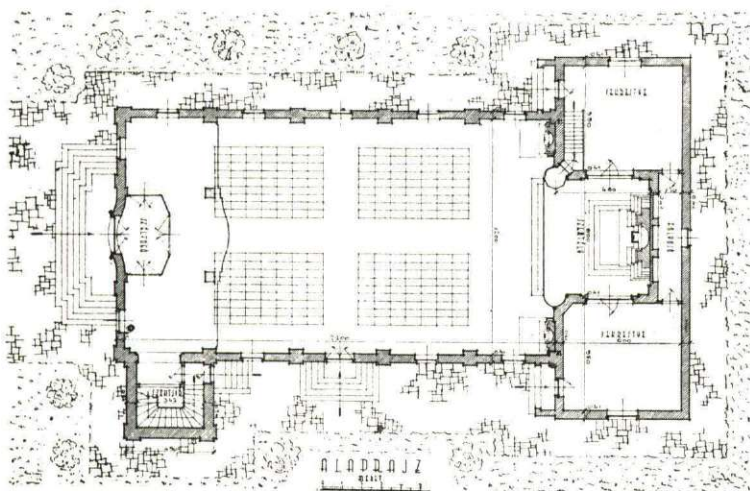
TERVEZŐ ÉPÍTÉSZ: V. IRSY LÁSZLÓ

ÉPÍTŐMESTER: RIECK JÓZSEF

A FŐHOMLOKZAT KÉPE

A templom a provinciális barokk templomok hangulatát kívánja visszaadni.

Az asszimetrikus toronyelrendezést egyrészt a helyi szituáció, másrészt a költségelőirányzat lehetőségei indokolták.

A szentély mögött elhelyezett folyosó zavartalanná teszi a két sekrestye közötti közlekedést és egyúttal beépített szekrényeivel az elraktározás céljainak is megfelel.

A TEMPLOM ALAPRAJZA

BELSŐ KÉP: A SZENTÉLY FELÉ NÉZVE

KRAUSZ LAJOS SZOBRÁSZ-
MŰVÉSZ ASSISI-I SZT FERENC
SZOBRA

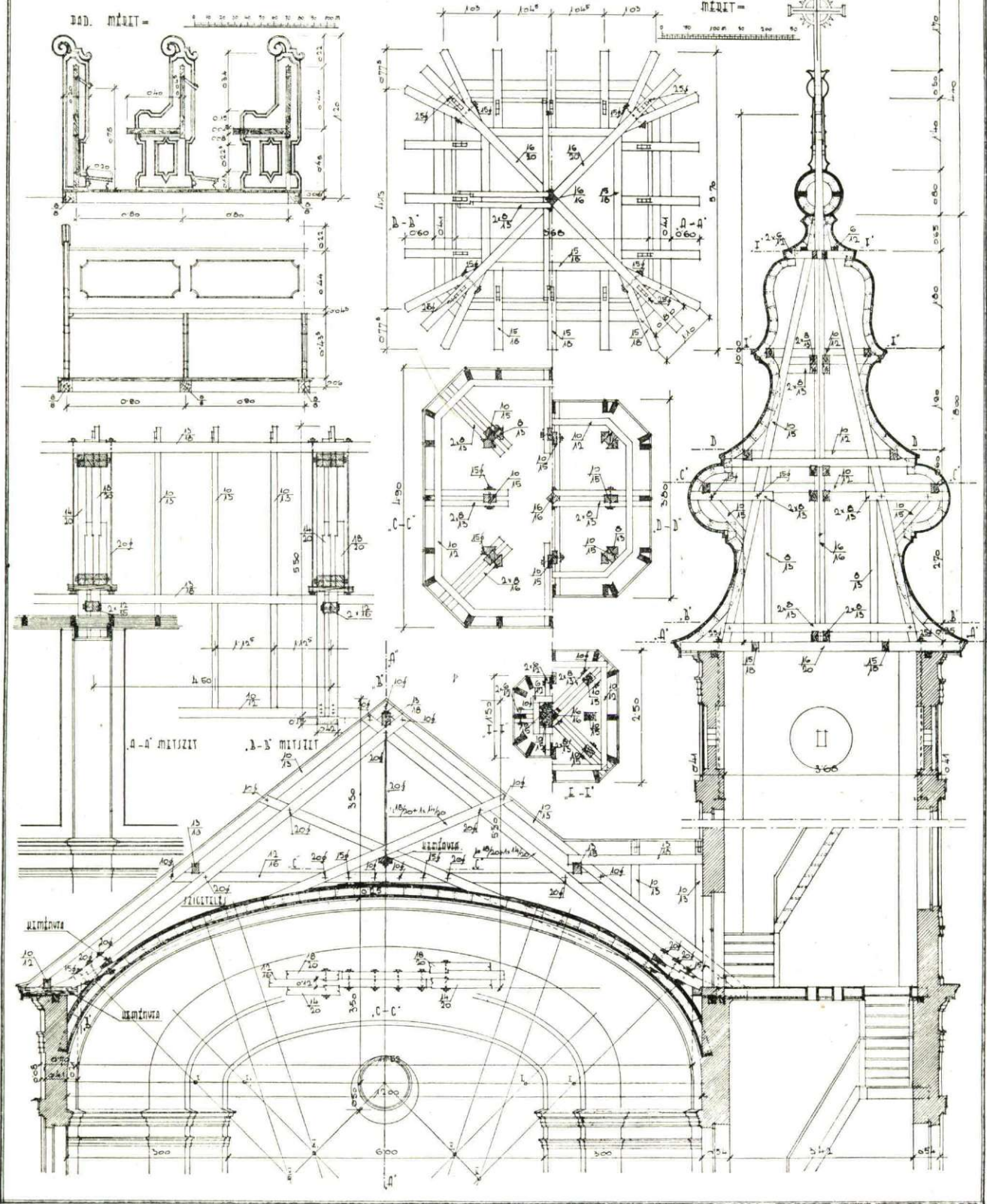

REISCHL KÁROLY
FESTŐMŰVÉSZ
ÜVEGABLAKA :
MÁRIA A KIS JÉZUSSAL
PÁLKA JÓZSEF
MŰTERMÉBŐL

BELSŐ KÉP: A KÓRUS FELÉ NÉZVE

RÉSZLETRAJZOK A CSEPELLI RÓM. KATH. TEMPLÓHOZ. TÖRÖNY ÉS TORONY MÉRLET.

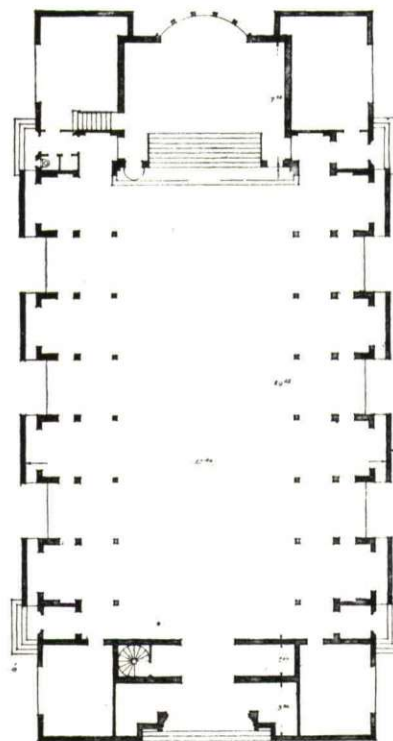

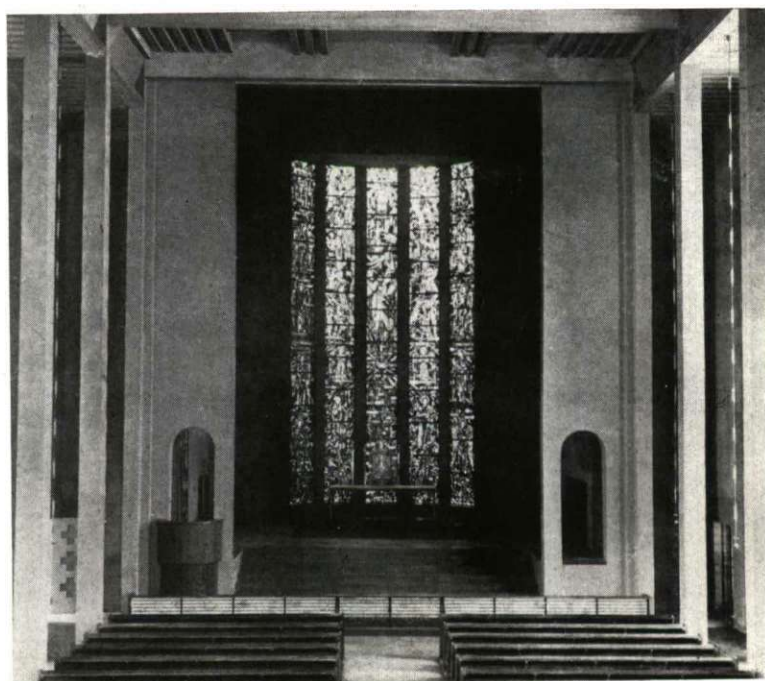
A FŐHOMLOKZAT KÉPE

A VÁROSMAJORI RÓM. KATH. PLÉBÁNIAATEMPLOM

TERVEZŐ ÉPÍTÉS: ÁRKAY BERTALAN
ÉPÍTŐMESTER: V. KAPUVÁRY GUSZTÁV

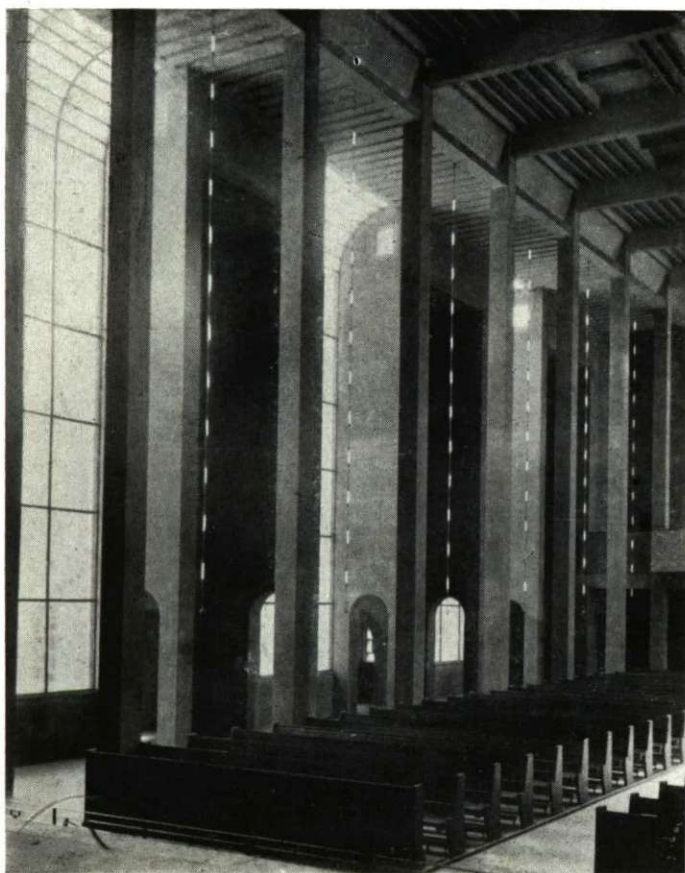
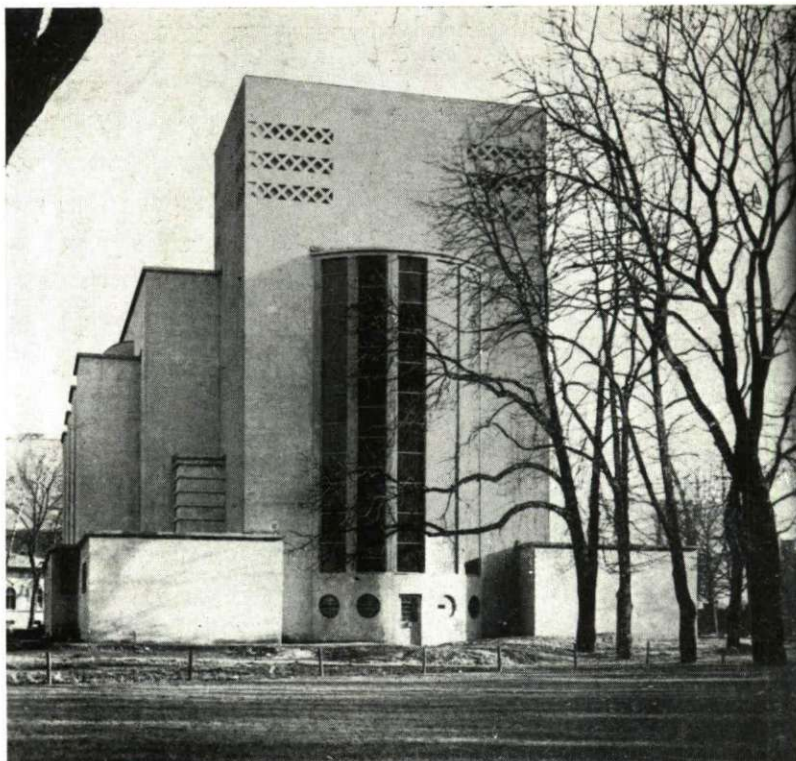

A TEMPLOM ALAPRAJZA

BELSŐ KÉP A SZENTÉLY FELÉ NÉZVE

A HÁTSÓ HOMLOKZAT KÉPE

Árkay Bertalan a legmodernebb irányzat egyik leglelkesebb harcosa. Egészen újszerű templomának arányos tömegelosztása kétségtelenül művészi hatású és a belső térkiképzés szentélymegoldása is feltétlenül áhítatot keltő. Ugyancsak művészi ihlettel készültek Á. Sztehló Lily üvegfestményei, ami annál is inkább elismerésre méltó, mert az üvegablakok szinte túlzott méretei erősen próbára tették komponálói készségét.

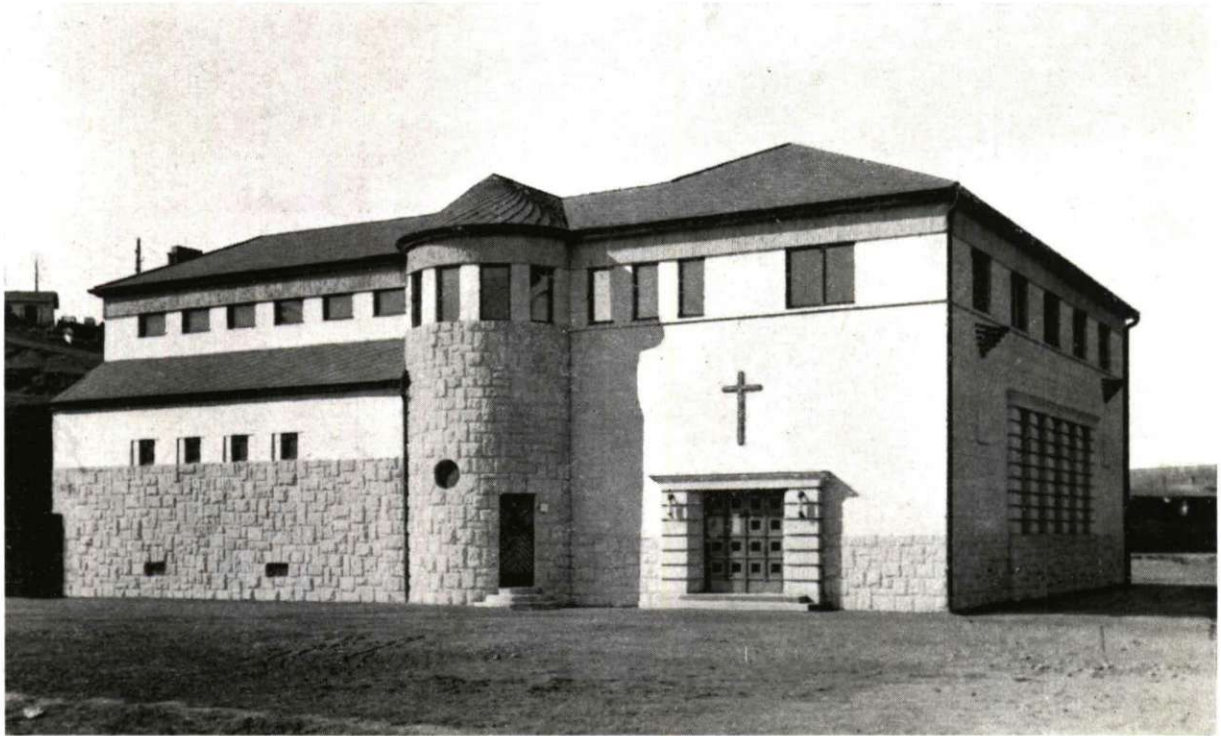
Egyébként a tervezett campanile hiánya erősen érezhető a templom összhatásán és kétségtelenül szervesen fogja kiegészíteni majd a megépítendő torony a város majori templom művészi benyomását.

BELSŐ KÉP A SZENTÉLYBŐL NÉZVE

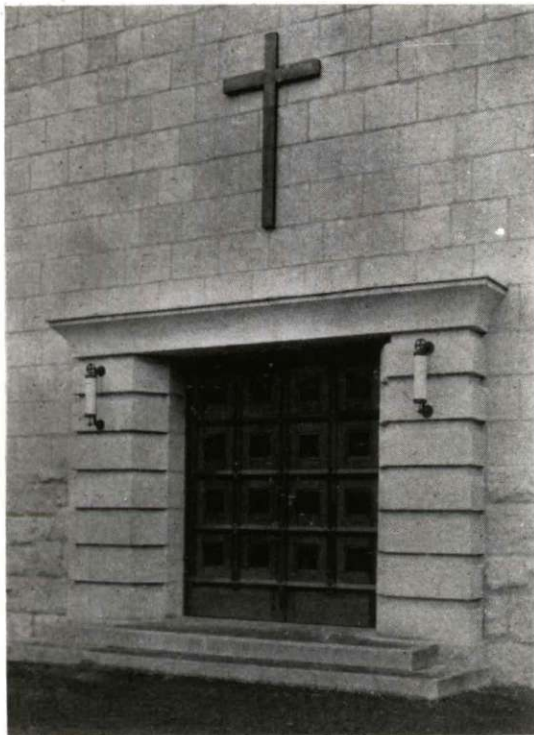
A SALGÓTARJÁNI FERENCRENDI PLÉBÁNIA RENDHÁZA

TERVEZŐ ÉPÍTÉSZ: SZONTÁGH PÁL

ÉPÍTŐMESTER: BUDAPESTI ÉPÍTŐSZÖVETKEZET

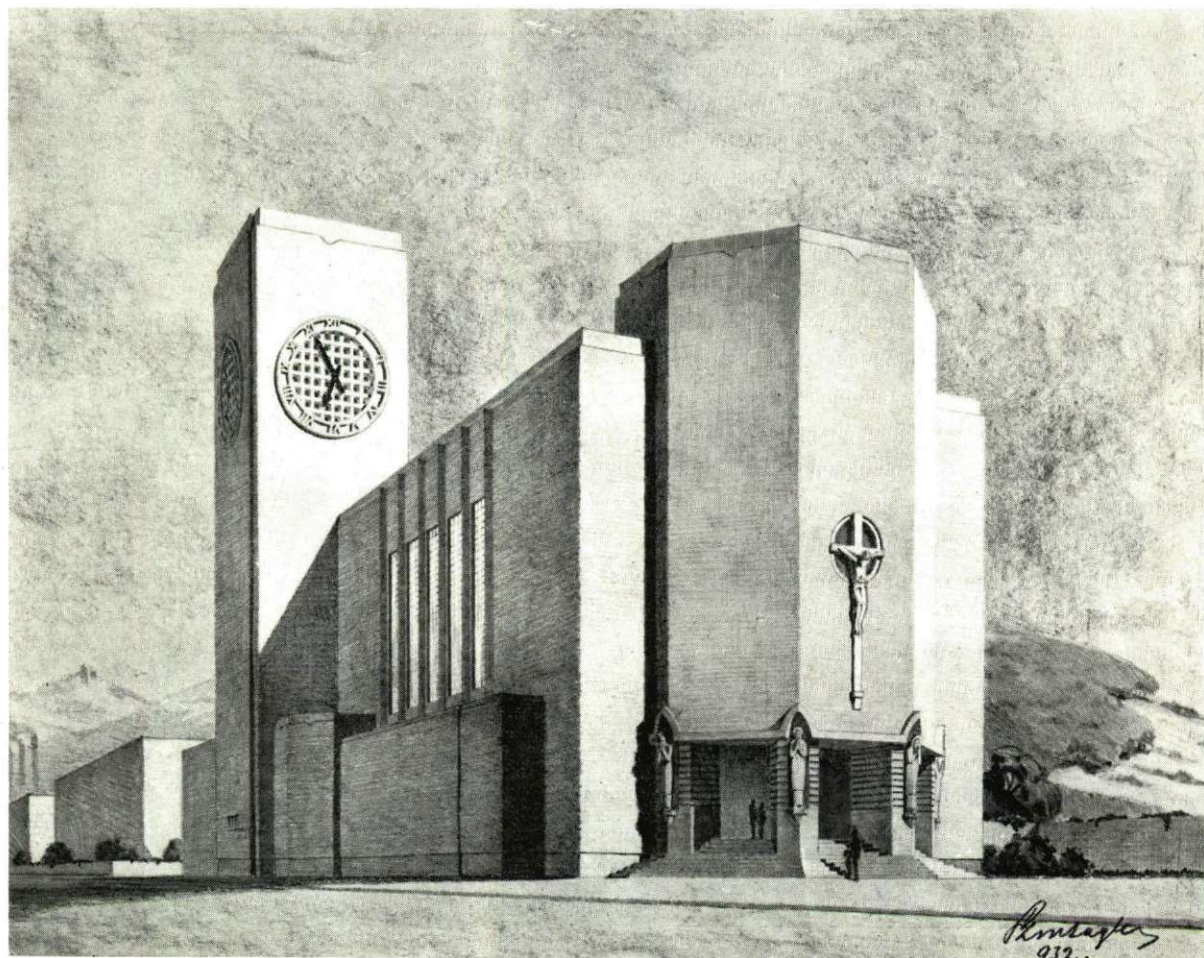
A RENDHÁZ FŐHOMLOKZATA

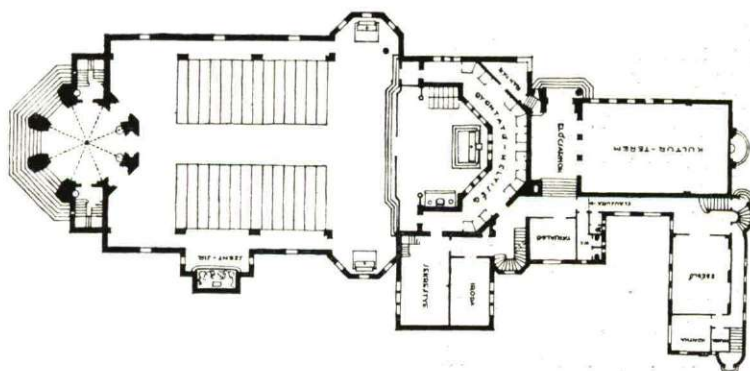
Szontágh Pál rendházát az a mértékletes művészi ízlés dícséri, amely az ilyen szerzetesi intézmények külső megjelenését kell, hogy uralja. Az egyenlőtlen tömegeket szépen kiegyensúlyozza a különböző strukturával bíró építőanyagokból készített felületek harmóniája.

HOMLOKZATRÉSZLET A KAPUBEJÁRÓVAL

SZONTÁGH PÁL TEMPLOM ÉS RENDHÁZ TERVE

A TEMPLOM FŐHOMLOKZATA

A RENDHÁZ, KULTÚR TEREM ÉS TEMPLOM ALAPRAJZA.

A SVÁBHEGYI FELLNER-NYARALÓ

TERVEZŐ ÉPÍTÉSZ: VÁGVECEI WELLISCH ANDOR.

ÉPÍTŐMESTER: HÁVEL LIPÓT

A BEJÁRAT FELŐLI HOMLOKZAT

Wellisch Andor munkáit az az ügyszeretet jellemzi, amellyel építőművészeink közül nem mindenki dicsekedhetik. A svábhegyi Fellner-nyaraló úgy összhatásában, tömegeiben, mint részleteiben igen gondos művészi munka eredménye.

Különösen szép a tömegelosztása a teraszok és lépcsők jól proportionált elhelyezésével.

Havel Lipót építőmester (Izabella-u. 40., telefon 448—45) végezte a föld-, kőműves-, elhelyező munkát.

Knuth Károly mérnök és gyáros (Garay-u. 10., telefon: 310—75) a központi fűtést és vízvezetékberendezést.

Sorg Antal építőipari r.-t. (Gergely-u. 8., telefon 484—66) végezte az asztalosmunkát.

Jungfer Gyula cég, udvari mű- és építőlakatosgyára (Berzsenyi-u. 6., telefon 321—61) az épület- és díszlakatosmunkát.

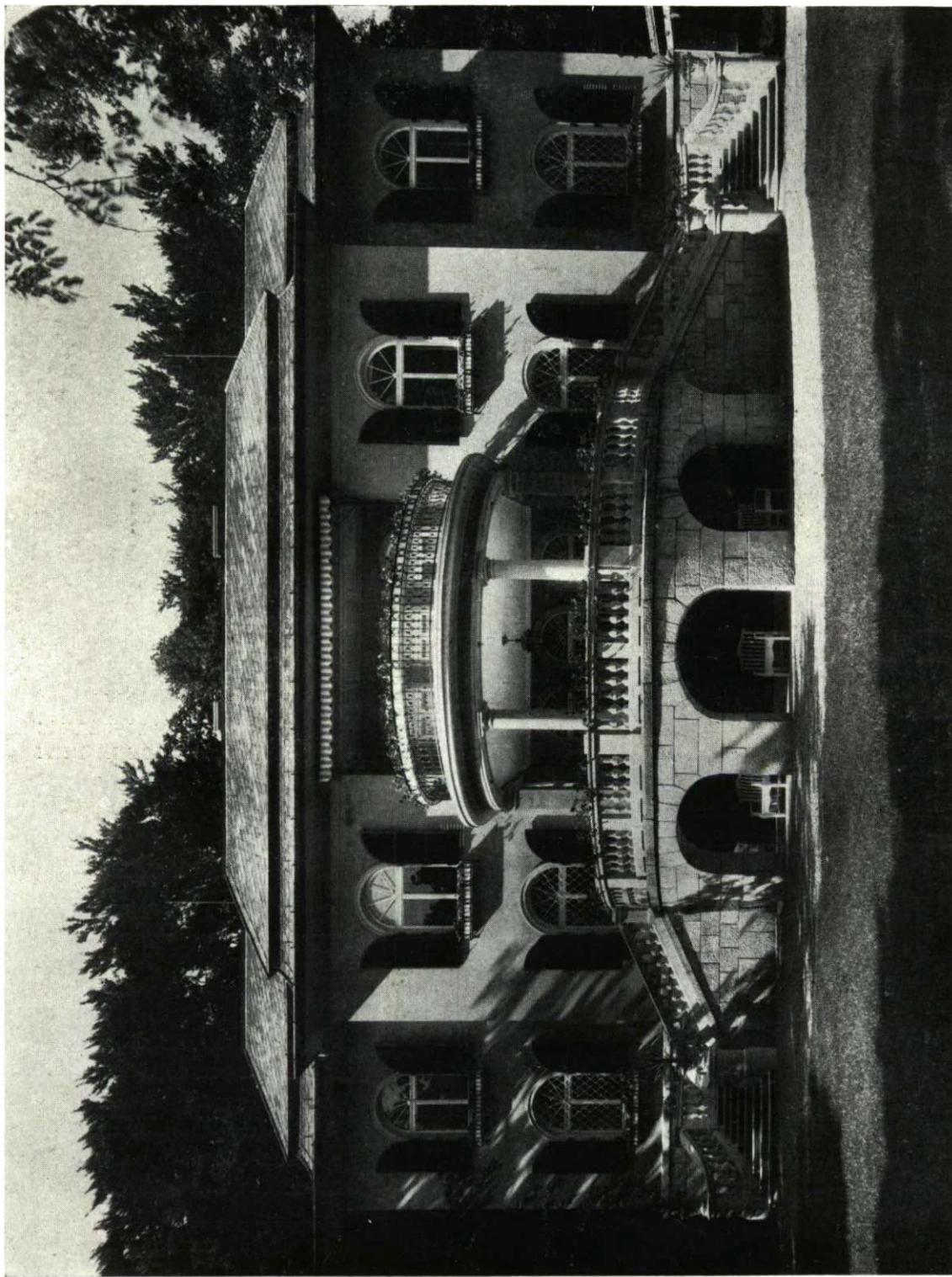
Sommer és Faragó mázolómesterek (Akácfa-u. 41., telefon 405—29) a mázolómunkát.

Seiler Ármin üvegesmester (Kőrös-u. 19., telefon 300—46) az üvegesmunkát.

Rákos Manó szobrász- és műkőárúgyára (Szent Domonkos-u. 5., telefon 380—37) a szobrász- és műkőmunkát.

Pestszentlőrinci parkettgyár és gőzfűrész r.-t. (Rudolf-tér 1., tel. 212-44) a parkettmunkát.

Müller M. J. és Társa villanyszerelők (Markó-u. 3., telefon 266—14) a villanyszerelést.

A NYARALÓ KERTFELŐLI HOMLOKZATA.
SZÉPEN ÉRVÉNYESÜL A MONUMENTÁLIS TERASZKIKÉPZÉS

ANGOL-MAGYAR BANK
BENCZUR-UTCAI BÉRHAZÁNÁL:

Dávid János fiai építőmesterek végezték a föld-, kőműves-, elhelyező-munkát.

Fischer Gyula és társa három évtized óta fennálló villamos cégtábla és felszerelési vállalat (Benczur-utca 33., telefon 249—77) végezte a bádógosmunkát és munkájának elsőrendű kivitelével hozzájárult az épület tetszetős megjelenéséhez.

Ikovics I. központi fűtés- és vízvezetési berendezési vállalat (Andrássy-út 72., telefon 12—207) készítette a vízvezeték-szerelési és berendezési munkákat.

Nagybátony-Ujlaki Egyesült Iparművek r.-t. (Vilmos császár-út 32., telefon 274—30) végezte a műkö- és burkolómunkát.

Csoknyay Bertalan (Asztalos Sándor-utca 7., telefon 310—86) végezte az asztalosmunkát. (Ugyancsak Csoknyay Bertalan végezte a Karap- és Badacsony-utcai villák összes épület- és bútorasztalosmunkáit.)

Paschka és társa redőny- és kályhagyár (Mária Valéria-utca 10., telefon 820—41) készítette a redőnymunkát.

NAY ÉS STRAUS: BENCZUR-UTCAI BÉRHAZ
KIVITELEZTÉK: DÁVID JÁNOS ÉS FIAI

Magyar fűtési és szellőztetés-berendezési vállalat, Adamy Arnlod (IX., Márton-utca 35/a, tel. 340—71) végezte a központi fűtést és melegvízberendezést.

Dial telefonkereskedelmi r.-t. (Eötvös-utca 11., telefon 136-00) készítette az összes telefonfelszereléseket és berendezéseket.

Simon Sándor mérnök (Visegrádi-utca 48., telefon 900-83) készítette a személyfelvonó-berendezéseket.

Elsinger M. J. és fiai vízhatlan kelme és ponyvagyára (Báthory-utca 5., tel. 232—58) végezte a linoleumburkolatokat

A LENKE-ÚTI RÁKÓCZI TÁRSAS-HÁZNÁL:

Schneider József lakatosmester (Újpest, Tél-utca 4., telefon 946—17) az épület- és díszlakatosmunkát.

A BUDAFOKI-ÚTI SZÉCHENYI TÁRSASHÁZNÁL:

Csengery, Pally és Nagy mérnökök, építési vállalkozók (Királyi Pál-utca 7., telefon 857—87) a föld-, kőműves- és elhelyezőmunkát.

Freschl Mihály és fia épület- és bútorasztalosmester (Juranich-utca 7., telefon 376—72) az épület összes külső-belső asztalosmunkáit.

Czeizel és Elischer szobafestő- és mázoló mesterek (Keleti Károly-utca 8., telefon 522—70) a mázoló munkákat.

Szommer Miklós műszaki és elektrotechnikai vállalat (Honvéd-utca 18., telefon 249—03) a villanyberendezéseket és csengőjelző készülékeket.

A LEHEL-TÉRI »ÁRPÁD«-TEMPLOM ÉPÍTŐIPAROSAI:

Wihart Ferenc építőmester (Columbus-utca 33., telefon: 969—08) végezte a föld-, kőműves-, elhelyező- és vasbetonmunkát.

Frey István bádgosmester, légszesz- és vízvezetékberendezési vállalat (Vörösvári-út 9., telefon 626—68) végezte a bádgosmunkát.

Oberbauer Á. utóda templomberendezési vállalat (Váci-utca 41., telefon 833—44) végezte az asztalosmunkát, a belső berendezést és kegyszereket.

Róth Miksa üvegfestészeti és üvegmozaik-műintézete (Nefelets-utca 26., telefon 326—58) a festett üveglakokat, melynek egyikét, mint művészi mellékletet, színes nyomtatásban közöltük.

Král Gyula kőfaragómester síremlék és márványárú gyártelepe (Lajos-utca 77., telefon 624—88) végezte a templom összes külső és belső kőfaragómunkáit.

Móczár Gábor mérnök, egészségügyi berendezések tervező és kivitelező (Thék Endre-utca 46., telefon 435—47) végezte a vízvezetéki munkát.

Szarvas István szobafestő és mázoló mester (Tomory-utca 11) a templomfestést és összes mázoló munkát.

A SZT. MARGIT RENDHÁZNÁL:

Vitéz Kapuváry Gusztáv építőmester (Kisráció-utca 3., telefon 393—08) végezte a föld-, kőműves-, elhelyező-, vasbetonmunkát.

Damoky József asztalosmester (Várna-utca 7., telefon 961—08) készítette az asztalosmunkát és a templomberendezést.

MARTONOSI BARÁTH LAJOS: A BUDAFOKI-ÚTI TÁRSASHÁZ
KIVITELEZTÉK: CSENGERY ÉS PALLY

Jónász és Weiner lakatosmesterek (Fűrész-utca 72., telefon 963—03) végezte a rendház összes építő- és díszlakatosmunkáit.

Fundschler Móric szobafestő és mázoló-mester (Nagytemplom-utca 21., telefon 383—07) készítette az építési és díszmázoló-munkát.

Balogh Géza (Lövölde-tér 2., telefon 31-3-60) készítette a »Sempernova« nemes homlokratvakolatot.

Fircsa Béla padlózási vállalata (Ráday-utca 8., telefon 877—18) készítette a rajzszerinti különleges parkettamunkákat.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI »PROHÁSZKA« EMLÉKTEPLOMNÁL :

Kovács Károly építő-mester (Székesfehérvár) a föld-, kőműves- és elhelyező-munkát. *Opusz Építőipari R.-T.* (Grassalkovich-utca 5.) készítette a templom összes vasbeton-munkáit, *Stimpfl Hugó* mérnök, igazgató szakszerű vezetése mellett.

Gosztonyi és Társa általános szigetelési vállalat (Soroksári-út 34., telefon 358—04) a tetőfedő-munkát és az összes szigeteléseket.

Gunesch János galvanoplasztikus és bronzműves-mester, számos arany- és ezüstérem tulajdonosa (Margit-rakpart 20.), készítette a kegyeszek egyrészét.

Novák és Reichenberger szobrászok (Bajza-utca 21.) a szobrászmunkát.

A SALGÓTARJÁNI RENDHÁZ-ÉPÍTKEZÉSNEEL :

Bene Benedek okl. gépészmérnök, elektrotechnikai vállalat (Práter-utca 6., telefon 395—28) készítette a villanyberendezést.

A VÁROSMAJORI TEMPLOMNÁL :

Vitéz Kapuváry Gusztáv építő-mester (Kisstáció-utca 3., telefon 393—08) végezte a föld-, kőműves-, elhelyező- és vasbetonmunkát.

Halaman János asztalosmester (Szőlő-utca 27., telefon 622—25) készítette a templom igen szép kivitelű főkapuját, továbbá az összes asztalosmunkát, elsőrangú minőségben, a művezetőség teljes megalégedésére.

Szabó Antal asztalosmester (Szentesi-út 41.) készítette a képünkön is látható padsorokat és belső berendezéseket.

Babsch Testvérek szobafestő- és mázoló-mesterek (Margit-körút 31., telefon 575—69) a templom díszes festő- és mázoló-munkáját.

Palka József üvegfestő-mester (Baross-utca 59., telefon 302—28) készítette az ugyan-csak a képünkön látható festett üveglakok művészi munkáit.

Vozáry Pál okleveles mérnök, villanyberendezési vállalat (Horthy Miklós-út 84., telefon 595—82) a villanyberendezést.

KOVÁCS A. ÖDÖN gépészmérnök, Walentiny Bálint utóda, központi fűtés-, víz-vezetési- és csatornázó-vállalat (Bezerédy-utca 8., telefon 382—93) készítette a Székesfőváros Horthy Miklós közkórházának összes vízvezetékberendezési és központi fűtési munkáit.

BRAUN MIKLÓS épület- és vasszerkezeti lakatosmester (Német-u. 3., tel.: 339—40) készítette a székesfővárosi Horthy Miklós közkórház épületlakatos és vasszerkezeti munkáit.

BIEHN JÁNOS aszfalt- és kátránygyára (Ferenc-körút 46., telefon 878—03) készítette a Garay-téri vásárcsarnokban a négyrétű talajvíz elleni szigetelést, a háromrétű függőleges szigetelést, továbbá ugyancsak Biehn János készítette a tetőfedést, nyáron meg nem olvadó, télen meg nem repedő teljes szigetelőképeségű anyag bevonásával. Továbbá a terraszok és toronyteraszok víz elleni szigetelését, mindent a legnagyobb szakszerűséggel és a művezetőség legteljesebb megalégedésére.

Phóbus villamosági művek (Újpest, Tó-utca 7., telefon 958—20) készítette a rákosligeti templom villanyberendezését.

PÁTRIA

IRODALMI VÁLLALAT ÉS
NYOMDAI RÉSZV. TÁRS.

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-ÚT 25. TELEFON: 899—32

A MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET
NYOMDAI ELŐÁLLÍTÁSÁT
30 ÉV ÓTA VÉGZI

WESZELY LIPÓT

FOTÓKÉMIGRAFIAI MŰINTÉZETE

BUDAPEST, V., DOROTTYA-UTCA 11.

TELEFONSZÁM: AUTOMATA 82—2—19

E FÜZET ÖSSZES KLISÉIT CÉGUNK KÉSZÍTETTE

ROHONCZY HUGÓ

OKL. MÉRNÖK

EGÉSZSÉGÜGYI

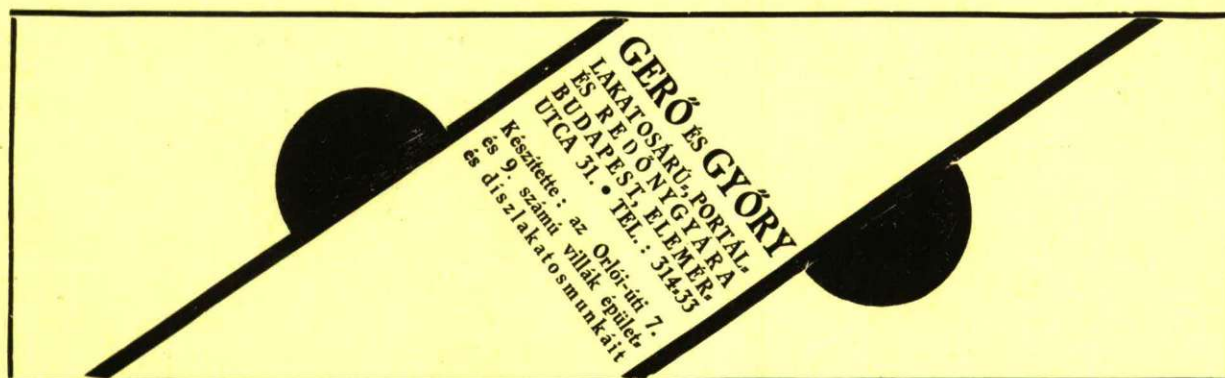
M Ű S Z A K I

BERENDEZÉSI

G Y Á R A

BUDAPEST, VI., FÓTI-ÚT 19. SZÁM

TELEFONSZÁM: AUTOMATA 90—8—76

RESCH ÉS FÜHRER

VILLANYSZERELÉSI VÍZVEZETÉKI

ÉS CSATORNÁZÁSI VÁLLALAT

BUDAPEST, IV., MOLNÁR-U. 53., IV. 1.

TELEFON: 84-2-60

TELEFON: 84-2-60

